

รูปแบบการบริหารโดยองค์คณะบุคคลแบบบูรณาการ ของเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา จังหวัดศรีสะเกษ

An Integrated Administration Model of Executive Committee in Primary Educational Service Area Office Sisaket Province

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พงษ์ศักดิ์ ทองพันธ์¹
Asst. Prof. Dr. Pongsak Tongpanchang¹

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ทั่วไปเพื่อสร้างรูปแบบการบริหารโดยองค์คณะบุคคลแบบบูรณาการของเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดศรีสะเกษ โดยมีวัตถุประสงค์เฉพาะเพื่อ 1) ศึกษาแนวทางการบริหารโดยองค์คณะบุคคลของเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาที่เป็นเลิศ 2) ศึกษาสภาพการบริหารโดยองค์คณะบุคคลแบบบูรณาการของเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา 3) สร้างรูปแบบการบริหารโดยองค์คณะบุคคลแบบบูรณาการของเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา และ 4) ประเมินรูปแบบการบริหารโดยองค์คณะบุคคลแบบบูรณาการของเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้อำนวยการกลุ่ม ในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ผู้บริหารโรงเรียน ครูวิชาการ กรรมการเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา อธิการการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา และกรรมการติดตาม ตรวจสอบ ประเมินผลและนิเทศการศึกษาเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ ทั้ง 4 เขต รวมจำนวน 446 คน ผู้วิจัยได้มาโดยการสุ่มแบบแบ่งชั้นอย่างเป็นสัดส่วน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย แบบสัมภาษณ์และแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป สถิติที่ใช้ คือ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัย พบว่า

1. การบริหารโดยองค์คณะบุคคลของเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาที่เป็นเลิศ จำแนกได้ 2 ส่วน ส่วนที่ 1 ด้านหลักการบริหารมี 7 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) การกำหนดวัตถุประสงค์ 2) การกำหนดผู้รับผิดชอบ 3) การมียุทธศาสตร์ในการทำงาน 4) การทำงานเป็นทีม 5) การมุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์ 6) การมีค่านิยมร่วม และ 7) การกำกับ ติดตามและประเมินผล ส่วนที่ 2 ด้านกิจกรรมที่ส่งเสริมการบริหาร มี 3 กิจกรรม ได้แก่ 1) การประชุม อบรม สัมมนา 2) การพบปะกันอย่างไม่เป็นทางการและ 3) การประชาสัมพันธ์

2. สภาพการบริหารโดยองค์คณะบุคคลแบบบูรณาการ ของเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา พบว่า สภาพการปฏิบัติจริงโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง สภาพการปฏิบัติที่คาดหวังโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้ ลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น (PNI) พบว่า มีค่ารวมเฉลี่ย = 0.24 ส่วนสภาพการจัดกิจกรรมส่งเสริมการบริหารโดยองค์คณะบุคคลแบบบูรณาการของเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา พบว่า โดยภาพรวมมีการปฏิบัติ อยู่ในระดับมาก

คำสำคัญ: องค์คณะบุคคล, การบูรณาการ, รูปแบบการบริหาร

¹อาจารย์ประจำคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ

¹professor Faculty of Education Sisaket Rajarhat University

*ผู้ติดต่อ, อีเมล: ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พงษ์ศักดิ์ ทองพันธ์, pongsak.prap@yahoo.com

รับเมื่อ 6 พฤษภาคม 2564 แก้ไข 1 มิถุนายน 2564 ตอรับ 10 มิถุนายน 2564

3. ผลการสร้างรูปแบบการบริหารโดยองค์คณะบุคคลแบบบูรณาการของเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพบว่า มีองค์ประกอบหลัก 7 ประการ ได้แก่ 1) หลักการ 2) วัตถุประสงค์ 3) องค์ประกอบการบริหาร 4) กิจกรรมส่งเสริมการบริหาร 5) การนำรูปแบบไปใช้ 6) การประเมินผล และ 7) เงื่อนไขความสำเร็จ

4. ผลการประเมินรูปแบบการบริหารโดยองค์คณะบุคคลแบบบูรณาการของเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพบว่า โดยภาพรวม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากทุกด้าน ทั้งด้านความเหมาะสม ด้านความเป็นไปได้ และด้านความเป็นประโยชน์

ABSTRACT

The general objective of this research was to create an integrated administration model of executive committee in Primary Educational Service Area Office, Sisaket Province. The specific objectives included 1) to study the best practice in administration model of executive committee in Primary Educational Service Area Office, 2) to study the integrated administration state of executive committee in Primary Educational Service Area Office, 3) to create an integrated administration model of an executive committee in Primary Educational Service Area Office, and 4) evaluate the integrated administration model of an executive committee in Primary Educational Service Area Office in Sisaket Province.

The 446 subjects used in the research were school group directors in the Primary Educational Service Area Office, school administrators, academic teachers, committee of Primary Educational Service Area Office, sub-committee, government teachers, educational personnel in Primary Educational Service Area Office, and auditors, evaluators, and educational supervision committee from four areas of the Primary Educational Service Area Office in Sisaket Province. These sample subjects were selected by Proportional Stratified Random Sampling by using the positions as the sampling stratum. The instruments were interviews and questionnaires. The data were analyzed by using statistical package in terms of Frequency, Percentage, Mean, and Standard Division.

The findings were as follows:

1. The best practice in administration model of committee in Primary Educational Service Area Office were divided into 2 parts, namely, Part 1, principles of administration consisted of 7 components: 1) determining of objectives, 2) defining responsible person, 3) preparing work strategy, 4) team working, 5) focusing on achievement, 6) sharing values, and 7.) supervising; monitoring; and evaluation. Part 2, activities supporting administration consisted of 3 activities: 1) meetings; training; and seminars, 2) informal meetings, and 3) public relations.

2. The integrated administration state of committee in Primary Educational Service Area Office, revealed that the overall practical state was at moderate level. The overall expected operational state was at the highest level with the average Priority Needs Index (PNI) = 0.24. However, the overall condition of organizing activities promoting the administration of committee in Primary Educational Service Area Office was found that was at high level.

3. The results of creating an integrated administration model of an executive committee in Primary Educational Service Area Office compiled of 7 main components, consisted of: 1) principle, 2) objectives,

3) administrative components, 4) activities supporting administration, 5) implementation of the model, 6) evaluation, and 7) condition of success.

4. The overall evaluation of the administration model of an executive committee in Primary Educational Service Area Office as a whole found to be at high level in all aspects, which included suitability, feasibility, utility level.

Keywords: Executive Committee, Integrated, Administration Model

ภูมิหลัง

การศึกษาเป็นบริการสาธารณะอย่างหนึ่งที่รัฐจัดให้แก่ประชาชน และได้กำหนดเป็นนโยบายไว้ในมาตรา 78 (5) ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 ความเป็นมาว่า เพื่อให้การจัดทำและการให้บริการสาธารณะเป็นไปอย่างรวดเร็ว มีประสิทธิภาพ โปร่งใสและตรวจสอบได้ ต้องคำนึงถึงการมีส่วนร่วมของประชาชน (ราชกิจจานุเบกษา, 2556, หน้า 2) ส่วนใน มาตรา 8 (2) ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 กำหนดให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา (กระทรวงศึกษาธิการ, 2546, หน้า 5) ขณะเดียวกันคณะรัฐมนตรีโดยการนำของ พลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรี ได้แถลงนโยบายต่อสภานิติบัญญัติแห่งชาติ เมื่อวันที่ 12 กันยายน พ.ศ. 2557 โดยในนโยบายข้อ 4 การศึกษาและเรียนรู้ การทะนุบำรุงศาสนา ศิลปะและวัฒนธรรม ข้อ 4.3 บัญญัติว่า “ให้องค์กรภาคประชาสังคม ภาคเอกชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและประชาชนทั่วไปมีโอกาสจัดการศึกษาที่มีคุณภาพ และทั่วถึง และร่วมในการปฏิรูปการศึกษาและการเรียนรู้ กระจายอำนาจการบริหารจัดการศึกษาสู่สถานศึกษาเขตพื้นที่ การศึกษา และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามศักยภาพและความพร้อม โดยให้สถานศึกษาสามารถเป็นนิติบุคคล และบริหารจัดการได้อย่างอิสระและคล่องตัวขึ้น” (คณะรัฐมนตรี, 2557, หน้า 6)

ด้วยแนวนโยบายแห่งรัฐที่นำเสนอดังต้น สามารถสรุปได้ว่า ภาครัฐมีความต้องการที่จะให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการบริหาร โดยกำหนดเป็นลายลักษณ์อักษรไว้ในเอกสารสำคัญทุกระดับ ทั้งในรัฐธรรมนูญ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ รวมทั้งในนโยบายของรัฐบาลปัจจุบัน ทั้งนี้รัฐได้กระจายอำนาจลงไปสู่ผู้ปฏิบัติ โดยให้กระทรวงศึกษาธิการ กระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา ไปยังคณะกรรมการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาโดยตรง ทั้งด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารทั่วไป (กระทรวงศึกษาธิการ, 2542, หน้า 20)

วิธีการที่จะก่อให้เกิดการมีส่วนร่วมในการบริหารการจัดการศึกษาด้านต่าง ๆ ในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ได้อย่างเป็นรูปธรรม ก็คือการบริหารโดยองค์คณะบุคคล เพราะเป็นการบริหารแบบประชาธิปไตย ผู้มีส่วนได้เสียหรือผู้ที่ได้รับผลกระทบจากการบริหารจะเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดวัตถุประสงค์ของการดำเนินการ ซึ่งปัจจุบันกฎหมายกำหนดไว้ 3 องค์คณะ ประกอบด้วย 1) คณะกรรมการเขตพื้นที่การศึกษา (ก.พ.ท.) มีภารกิจหลักด้านการกำหนดแผน นโยบายและงบประมาณ 2) คณะอนุกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา เขตพื้นที่การศึกษา (อ.ก.ค.ศ.) มีภารกิจหลักด้านการบริหารงานบุคคล และ 3) คณะกรรมการติดตาม ตรวจสอบ ประเมินผล และนิเทศการศึกษา เขตพื้นที่การศึกษา (ก.ต.ป.น.) มีภารกิจหลักด้านวิชาการ

การบริหารโดยองค์คณะบุคคลในเขตพื้นที่การศึกษา แม้จะตอบสนองหลักการกระจายอำนาจและการมีส่วนร่วม ได้เป็นอย่างดี แต่ภารกิจที่กฎหมายกำหนดให้ปฏิบัติในแต่ละองค์คณะบุคคลก็แตกต่างกัน และไม่ได้มีการประสาน เชื่อมโยงการทำงานร่วมกันแต่อย่างใด ซึ่งจะก่อให้เกิดปัญหาตามมาหลายด้าน และอาจทำให้การจัดการศึกษาของเขตพื้นที่การศึกษา ขาดเอกภาพและด้อยประสิทธิภาพได้ ดังนั้นเพื่อหาแนวทางในการผสมผสานความร่วมมือ ผูกกำลังในการ

บริหารโดยองค์คณะบุคคลของคณะกรรมการบริหารเขตพื้นที่การศึกษาทั้ง 3 คณะ ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษา รูปแบบการบริหารโดยองค์คณะบุคคลแบบบูรณาการ ของเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ในจังหวัดศรีสะเกษ โดยมีวัตถุประสงค์ในการวิจัยดังนี้

คำถามการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ตั้งประเด็นคำถามของการวิจัยไว้ดังนี้

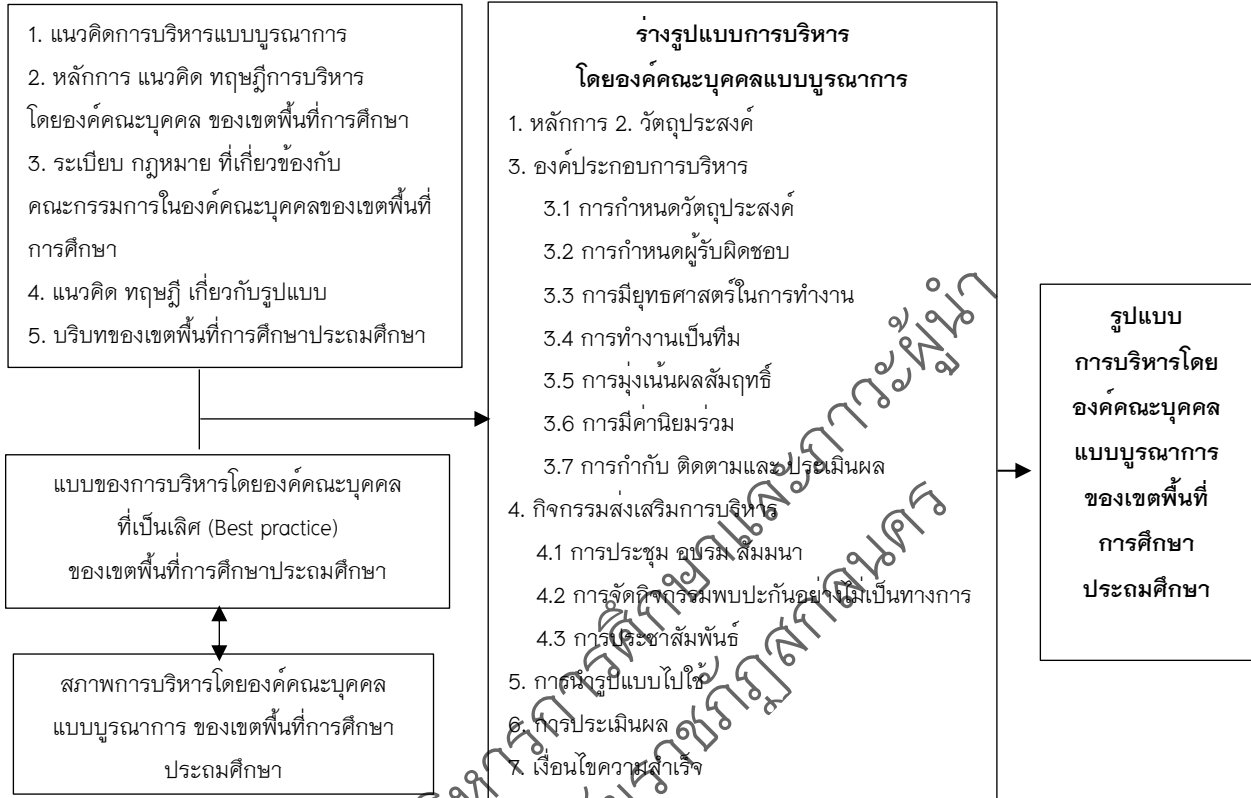
1. แบบของการบริหารโดยองค์คณะบุคคลแบบบูรณาการ ของเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาที่เป็นเลิศ มีลักษณะอย่างไร
2. สภาพการบริหารโดยองค์คณะบุคคลแบบบูรณาการ ของเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ในจังหวัดศรีสะเกษเป็นอย่างไร
3. รูปแบบการบริหารโดยองค์คณะบุคคลแบบบูรณาการ ของเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ในจังหวัดศรีสะเกษ ที่สร้างขึ้นมีลักษณะอย่างไร
4. ผลการประเมินรูปแบบการบริหารโดยองค์คณะบุคคลแบบบูรณาการ ของเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษา ในจังหวัดศรีสะเกษแต่ละด้าน อยู่ในระดับใด

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาแบบของการบริหารโดยองค์คณะบุคคลแบบบูรณาการของเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาที่เป็นเลิศ
2. เพื่อศึกษาสภาพการบริหารโดยองค์คณะบุคคลแบบบูรณาการ ของเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ในจังหวัดศรีสะเกษ
3. เพื่อสร้างรูปแบบการบริหารโดยองค์คณะบุคคลแบบบูรณาการ ของเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ในจังหวัดศรีสะเกษ
4. เพื่อประเมินรูปแบบการบริหารโดยองค์คณะบุคคลแบบบูรณาการ ของเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ในศรีสะเกษ

กรอบแนวคิดการวิจัย

จากการสังเคราะห์เอกสาร แนวคิดทฤษฎี งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง การศึกษาภาคสนาม และจากการศึกษาแบบของการบริหารโดยองค์คณะบุคคลที่เป็นเลิศ ผู้วิจัยได้นำมาสรุปเป็นกรอบแนวคิดได้ดังแสดงในภาพประกอบ 1

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

การศึกษาวิจัยในระยะที่ 1 เป็นการศึกษารูปแบบของการบริหารโดยองค์คณะบุคคลแบบบูรณาการที่เป็นเลิศ (Best Practice) ผู้วิจัยได้เก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์กลุ่มเป้าหมายซึ่งเป็นบุคลากรในสังกัดเขตพื้นที่การศึกษา

ประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 2 จำนวน 12 คน

การศึกษาวิจัยในระยะที่ 2 เป็นการศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับการปฏิบัติจริงและการปฏิบัติที่คาดหวัง ในการบริหารโดยองค์คณะบุคคลแบบบูรณาการ มีประชากร 3 กลุ่ม ได้แก่ 1) กลุ่มคณะกรรมการในองค์คณะบุคคล มีดังนี้ คณะกรรมการเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา (ก.พ.ท.) คณะอนุกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาเขต พื้นที่การศึกษาประถมศึกษา (อ.ก.ค.ศ.) และคณะกรรมการติดตาม ตรวจสอบ ประเมินผลและนิเทศการศึกษา (ก.ต.ป.น.) ของทั้ง 4 เขตพื้นที่ จำนวน 144 คน 2) กลุ่มบุคลากรทางการศึกษาในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ได้แก่ ผู้อำนวยการกลุ่มนโยบายและแผน ผู้อำนวยการกลุ่มบริหารงานบุคคล และผู้อำนวยการกลุ่มนิเทศ ติดตาม และประเมินผลจัดการศึกษา รวมทั้ง 4 เขตพื้นที่ จำนวน 12 คน และ 3) กลุ่มบุคลากรในสถานศึกษา ได้แก่ ผู้บริหาร

สถานศึกษา และครูวิชาการ ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดศรีสะเกษ
ทั้ง 4 เขต รวมจำนวน 8,779 คน รวมประชากรของการศึกษาวิจัยครั้งนี้ มีจำนวนทั้งสิ้น 8,935 คน

กลุ่มตัวอย่างของการวิจัย ได้แก่ ตัวแทนของประชากร ซึ่งผู้วิจัยกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตาราง
กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างของ เครจซีและมอร์แกน (Robert V. Krejcie and Eayle W. Morgan, 1970, pp. 608-609)
จากประชากร 8,935 คน ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 446 คน หลังจากนั้นใช้การสุ่มแบบแบ่งชั้นอย่างเป็นสัดส่วน
(Proportional Stratified Random Sampling) (มาเรียม นิลพันธ์, 2553, หน้า 129) เพื่อให้ได้มาซึ่งกลุ่มตัวอย่างที่จะตอบ
แบบสอบถามของการศึกษาวิจัยครั้งนี้

การศึกษาวิจัยในระยะที่ 3 เป็นการสร้างรูปแบบการบริหารโดยองค์คณะบุคคลแบบบูรณาการ โดยการยก
ร่างแล้วนำเสนอผู้ทรงคุณวุฒิร่วมวิพากษ์และให้ข้อเสนอแนะ ซึ่งมีกลุ่มเป้าหมาย จำนวน 9 คน

การศึกษาวิจัยในระยะที่ 4 เป็นการประเมินรูปแบบการบริหารโดยองค์คณะบุคคลแบบบูรณาการ ผู้วิจัยใช้
วิธีการประเมินโดยอิงผู้ทรงคุณวุฒิ (Connoisseurship) ประกอบด้วย ตัวแทนกลุ่มผู้มีส่วนได้เสียและกลุ่มผู้ที่นำรูปแบบ
ไปใช้ กลุ่มเป้าหมายในชั้นตอนนี้ มีจำนวน 7 คน/รูป

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลของการวิจัย มีดังนี้ 1) แบบสัมภาษณ์ (Interview) และเครื่อง
บันทึกเสียง ผู้วิจัยใช้ในการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ (Qualitative data) เพื่อนำมาสังเคราะห์กำหนดเป็นองค์ประกอบ
ของรูปแบบและสร้างกรอบแนวคิดการวิจัย 2) แบบสอบถาม (Questionnaire) ผู้วิจัยใช้ในการเก็บข้อมูลเชิงปริมาณ
(Quantitative Data) 3) ร่างรูปแบบการบริหารโดยองค์คณะบุคคลแบบบูรณาการ และแบบประเมินร่างรูปแบบ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างของการวิจัย แบ่งออกเป็น 2 ส่วน ผู้วิจัยดำเนินการดังนี้

1. การเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพโดยการสัมภาษณ์

ผู้วิจัยประสานขออนุญาตดำเนินการวิจัยกับผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
ศรีสะเกษ เขต 2 ประสานกับผู้อำนวยการกลุ่มอำนวยการ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 2
เพื่อขอข้อมูลกลุ่มเป้าหมายของการวิจัย ได้แก่ ชื่อ-สกุล สถานที่ทำงาน ที่อยู่ที่สามารถติดต่อได้ และเบอร์โทรศัพท์
จากนั้นได้นัดหมายเพื่อขอสัมภาษณ์และดำเนินการสัมภาษณ์ด้วยตนเองจนครบทุกคน

2. การเก็บข้อมูลเชิงปริมาณโดยใช้แบบสอบถาม

2.1 ผู้วิจัยทำหนังสือประสาน ขออนุญาตเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างของการวิจัย ถึงผู้อำนวยการ
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ทั้ง 4 เขต ในจังหวัดศรีสะเกษ

2.2 การเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างของการวิจัย ที่เป็นคณะกรรมการในองค์คณะบุคคลของเขตพื้นที่
การศึกษาประถมศึกษา และบุคลากรที่ปฏิบัติงานในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ผู้วิจัยไปเก็บข้อมูล
ด้วยตนเอง ในวันประชุมของคณะกรรมการในแต่ละเขตพื้นที่

2.3 การเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างของการวิจัย ที่เป็นผู้บริหารสถานศึกษาและครูวิชาการ ผู้วิจัย
ทำหนังสือขออนุญาตเก็บข้อมูลถึงผู้อำนวยการสถานศึกษา พร้อมแบบสอบถามไปให้เท่ากับจำนวนของกลุ่มตัวอย่าง
ในสถานศึกษาแห่งนั้น โดยให้นำส่งให้ผู้อำนวยการ กลุ่มงานอำนวยการ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
ที่สถานศึกษานั้นสังกัด

กรณีสถานศึกษาที่ยังไม่ได้รับแบบสอบถามกลับคืนมาซึ่งเหลือเพียงบางโรงเรียน ผู้วิจัยได้ติดตามโดยได้เดินทางไปขอรับแบบสอบถามคืนด้วยตนเองยังสถานศึกษาของกลุ่มตัวอย่างของการวิจัยจนได้แบบสอบถามครบตามจำนวนที่ต้องการ

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์โดยใช้การแจกแจงความถี่ (Frequency Distribution) และการคำนวณหาค่าร้อยละ (Percentage)

การวิเคราะห์ข้อมูลระดับการปฏิบัติจริง และระดับการปฏิบัติที่คาดหวัง ใช้สถิติ ค่าเฉลี่ย (Mean : \bar{x}) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation : S.D) การวิเคราะห์ข้อมูล ดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น (PNI) วิเคราะห์โดยการนำค่าเฉลี่ย (Mean : \bar{x}) ของระดับการปฏิบัติหน้าที่จริง และระดับการปฏิบัติที่คาดหวัง มาวิเคราะห์โดยใช้วิธี Modified Priority Needs Index (PNI_{Modified}) (สุวิมล ว่องวานิช, 2550, หน้า 279)

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาแบบของการบริหารโดยองค์คณะบุคคลแบบบูรณาการ ของเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดศรีสะเกษที่เป็นเลิศ พบว่า มีองค์ประกอบ 2 ส่วน ได้แก่ ด้านการบริหาร ประกอบด้วย 1) การกำหนดวัตถุประสงค์ 2) การกำหนดผู้รับผิดชอบ 3) การมียุทธศาสตร์ในการทำงาน 4) การทำงานเป็นทีม 5) การมุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์ 6) การมีค่านิยมร่วม และ 7) การกำกับ ติดตามและประเมินผล และด้านกิจกรรมที่ส่งเสริมการบริหาร ประกอบด้วย 1) การประชุม อบรม สัมมนา 2) การพบปะกันอย่างไม่เป็นทางการ และ 3) การประชาสัมพันธ์

2. ผลการศึกษาสภาพการปฏิบัติจริงโดยภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการมีค่านิยมร่วม มีลำดับการปฏิบัติจริงสูงสุด รองลงมาคือ ด้านการกำหนดผู้รับผิดชอบ และด้านการมียุทธศาสตร์ในการทำงาน อยู่ในระดับปานกลาง ตามลำดับโดยมีด้านการกำกับ ติดตามและประเมินผล มีลำดับการปฏิบัติจริงต่ำที่สุด

ผลการศึกษาสภาพการปฏิบัติที่คาดหวังโดยภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการกำหนดผู้รับผิดชอบ มีลำดับการปฏิบัติที่คาดหวังสูงสุด รองลงมาคือ ด้านการมุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์และด้านการทำงานเป็นทีม ตามลำดับโดยมีด้านการกำกับ ติดตามและประเมินผล มีลำดับการปฏิบัติที่คาดหวังต่ำที่สุด

ลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น (PNI) พบว่า มีค่ารวมเฉลี่ย = 0.24 โดยมี ด้านการทำงานเป็นทีม มีค่าเฉลี่ยลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น สูงที่สุด และด้านการมุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์ มีค่าเฉลี่ยลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น ต่ำที่สุด

3. ผลการสร้างรูปแบบการบริหารโดยองค์คณะบุคคลแบบบูรณาการ ของเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดศรีสะเกษ พบว่า รูปแบบที่สร้างขึ้นมีองค์ประกอบหลัก 7 ประการ ได้แก่ 1) หลักการ 2) วัตถุประสงค์ 3) องค์ประกอบการบริหาร 4) กิจกรรมส่งเสริมการบริหาร 5) การนำรูปแบบไปใช้ 6) การประเมินผล และ 7) เงื่อนไขความสำเร็จ

4. ผลการประเมินรูปแบบการบริหารโดยองค์คณะบุคคลแบบบูรณาการ ของเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดศรีสะเกษ พบว่า โดยภาพรวม ด้านความเหมาะสมโดยเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ด้านความเป็นไปได้อยู่ในระดับมาก และด้านความเป็นประโยชน์ ก็อยู่ในระดับมากเช่นเดียวกัน เมื่อพิจารณาตามรายการประเมินแต่ละด้าน พบว่า 1) ด้านความเหมาะสม องค์ประกอบการบริหาร มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 2) ด้านความเป็นไปได้ กิจกรรมส่งเสริมการบริหาร มีค่าเฉลี่ยสูงสุดและ 3) ด้านความเป็นประโยชน์ องค์ประกอบการบริหาร มีค่าเฉลี่ยสูงสุด

อภิปรายผลการวิจัย

1. จากผลการวิจัย ที่พบว่า การปฏิบัติจริงโดยภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง โดยมีด้านการกำกับ ติดตามและ ประเมินผล มีลำดับการปฏิบัติจริงต่ำที่สุด ซึ่งผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับผลการศึกษาของกมลมาลย์ ทิพย์รัตน์ (2549, หน้า 67) ที่ได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานของคณะกรรมการเขตพื้นที่การศึกษาที่พบว่า ระดับการ ปฏิบัติงานของคณะกรรมการเขตพื้นที่การศึกษา (กพท.) ตามอำนาจ บทบาทหน้าที่โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ บทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการถูกกำหนดไว้อย่างกว้าง ๆ ในลักษณะของการอำนวยความสะดวก ให้ข้อเสนอแนะ และกำกับติดตาม ส่วนการบริหารจัดการโดยตรงจะเป็นอำนาจหน้าที่ของผู้อำนวยการเขตพื้นที่การศึกษา เป็นหลัก จึงทำให้มีผลการวิจัยดังปรากฏ

2. จากผลการวิจัย ที่พบว่า การปฏิบัติที่คาดหวังโดยภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการกำหนดผู้รับผิดชอบ มีลำดับการปฏิบัติที่คาดหวังสูงที่สุดและอยู่ในระดับมาก ซึ่งเป็นไปตามทฤษฎี ความคาดหวังของ Vroom (Expectancy theory) ที่เสนอว่า ประสิทธิภาพการทำงานของแต่ละบุคคลจะเกี่ยวข้องกับสัมพันธ ์กับเกณฑ์ความสามารถ ประสบการณ์ในการทำงานและการได้รับรางวัล ซึ่งสิ่งเหล่านี้เป็นเป้าหมายส่วนบุคคล อันมีที่มาจากความสัมพันธ ์ 3 ประการ ได้แก่ 1) ความสัมพันธ ์ระหว่างความพยายามกับผลปฏิบัติงาน (Effort-performance relationship) ซึ่งเป็นการใช้ความพยายามของบุคคลที่จะนำไปสู่การปฏิบัติงาน 2) ความสัมพันธ ์ระหว่างการปฏิบัติงานกับ รางวัล (Performance-reward relationship) บุคคลมีความเชื่อว่าเมื่อได้ทำงานถึงระดับใดระดับหนึ่งจะนำไปสู่การบรรลุ ผลลัพธ์ที่ต้องการ และ 3) ความสัมพันธ ์ระหว่างรางวัลกับเป้าหมายส่วนบุคคล (Rewards-personal goals relationship) โดยรูปที่แสดงมิติในการปฏิบัติงาน (Performance dimensions) เป็นการนำเสนอให้เห็นถึงความสามารถในการปฏิบัติงาน ว่าขึ้นอยู่กับสิ่งที่ให้การสนับสนุน ดังนี้ “ผลปฏิบัติงาน = ความสามารถ x การตั้งใจ (Performance = Ability x Motivation : f (A x M)” (วรรัตน์ สุวรรณไตรย์, 2554, ออนไลน์)

ทั้งนี้ คณะกรรมการในองค์กรแต่ละบุคคล (กพท., อ.ค.ศ., และ ก.ต.ป.น.) เป็นผู้ที่ได้รับการสรรหามาจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้องซึ่งเป็นผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญ และประสบการณ์ด้านการศึกษาสูงและบางส่วนมาจากการ สัมภาษณ์คัดเลือก ซึ่งถือว่าเป็นการคัดเลือกเข้ามาทำงาน จึงเป็นบุคคลที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูง ด้วยเหตุนี้บุคคลทั่วไป จึงคาดหวังในผลงานว่าจะอยู่ในระดับมากที่สุด

3. จากการวิจัยโดยการวิเคราะห์ลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น (PNI) พบว่า มีค่ารวมเฉลี่ย = 0.24 โดยมี ด้านการทำงานเป็นทีม มีค่าเฉลี่ยลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นสูงที่สุด (PNI_{Modified} = 0.27) ผลการวิจัยนี้ สอดคล้องกับวิธี Priority Needs Index (PNI) แบบปรับปรุง ที่นงลักษณ์ วิรัชชัย และสุวิมล ว่องวานิช พัฒนาขึ้นเพื่อควบคุมขนาดของความต้องการจำเป็นให้อยู่ในพิสัยที่ไม่มีช่วงกว้างมากเกินไปและให้ความหมาย เปรียบเทียบ เมื่อใช้ระดับของสภาพที่เป็นอยู่เป็นฐานในการคำนวณค่าอัตราการพัฒนาเข้าสู่สภาพที่คาดหวัง (สุวิมล ว่องวานิช, 2550, หน้า 279) ทั้งนี้บริบทการบริหารจัดการเขตพื้นที่ มีจุดเด่นที่การบริหารโดยองค์คณะบุคคล ซึ่งประกอบด้วยตัวแทนของบุคคลหลายฝ่าย ดังนั้นการทำงานเป็นทีม จึงมีค่าเฉลี่ยลำดับความสำคัญของความต้องการ จำเป็นสูงที่สุด

4. ผลการสร้างรูปแบบการบริหารโดยองค์คณะบุคคลแบบบูรณาการ ของเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ในจังหวัดศรีสะเกษ พบว่า รูปแบบที่สร้างขึ้นมีองค์ประกอบหลัก 7 ประการ ได้แก่ 1) หลักการ 2) วัตถุประสงค์ 3) องค์ประกอบการบริหาร 4) กิจกรรมส่งเสริมการบริหาร 5) การนำรูปแบบไปใช้ 6) การประเมินผล และ 7) เงื่อนไข ความสำเร็จ

จากผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับผลการศึกษาของนักการศึกษาหลายท่านที่ได้ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับรูปแบบการบริหารที่พบว่า ด้านจำนวนองค์ประกอบของรูปแบบ สรุปว่า อาจมีได้ทั้งแบบ 3 องค์ประกอบ (สุรินทร์ แก้วมณี และคณะ, 2560; มานพ เกตุเมฆ และคณะ, 2556) 6 องค์ประกอบ (เสมอ สุวรรณโค, ชีรุฒิ เอกะกุล และสมคิด สร้อยน้ำ, 2558) หรือ 7 องค์ประกอบ (สุริยา หัวหาญ, ธัชชัย จิตรนันท์ และวีระพล สารบรรณ, 2559, หน้า 133-151) ตามลำดับ ทั้งนี้จะขึ้นอยู่กับบริบทของตัวแปรที่ศึกษาของงานวิจัยแต่ละเรื่อง โดยมีได้กำหนดไว้ตายตัวในด้านจำนวนขององค์ประกอบในแต่ละรูปแบบแต่อย่างใด แต่ประเด็นสำคัญอยู่ที่ความเหมาะสมของการนำไปใช้ประโยชน์ โดยรูปแบบที่ใช้ประโยชน์ได้ควรจะมีข้อกำหนด (Requirement) 4 ประการ คือ (Keeves, 1988, p. 560) 1) รูปแบบควรประกอบด้วยความสัมพันธ์อย่างมีโครงสร้าง (Structural Relationship) มากกว่าความสัมพันธ์ที่เกี่ยวเนื่องกับแบบรวม ๆ (Associative Relationship) 2) รูปแบบควรใช้เป็นแนวทางในการพยากรณ์ผลที่จะเกิดขึ้น ซึ่งสามารถถูกตรวจสอบได้โดยการสังเกต ซึ่งเป็นไปได้ที่จะทดสอบรูปแบบพื้นฐานของข้อมูลเชิงประจักษ์ได้ 3) รูปแบบควรจะต้องระบุหรือชี้ให้เห็นถึงกลไกเชิงเหตุผลของเรื่องที่ศึกษา ดังนั้น นอกจากรูปแบบจะเป็นเครื่องมือในการพยากรณ์ได้ ควรใช้อธิบายปรากฏการณ์ได้ด้วย และ 4) รูปแบบควรเป็นเครื่องมือในการสร้างมโนทัศน์ใหม่ สร้างความสัมพันธ์ของตัวแปรใหม่และเป็นการขยายองค์ความรู้ในเรื่องที่กำลังศึกษาต่อไปได้อีกด้วย

5. ผลการประเมินรูปแบบการบริหารโดยองค์คณะบุคคลแบบบูรณาการ ของเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดศรีสะเกษ พบว่า โดยภาพรวม ด้านความเหมาะสม ด้านความเป็นไปได้ และด้านความจำเป็นประโยชน์ โดยเฉลี่ยอยู่ในระดับมากทุกด้าน ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับ ผลการศึกษาของเสมอ สุวรรณโค, ชีรุฒิ เอกะกุล และสมคิด สร้อยน้ำ (2558, หน้า 128-137) ที่ได้ทำการวิจัย เรื่อง รูปแบบเครือข่ายการพัฒนาคุณภาพการศึกษาด้านวิชาการของโรงเรียนระดับประถมศึกษา และพบว่า ผลการประเมินรูปแบบโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับ ผลการวิจัยของสุริยา หัวหาญ, ธัชชัย จิตรนันท์ และวีระพล สารบรรณ (2559, หน้า 133-151) ที่ได้ศึกษา เรื่อง รูปแบบการบริหารสู่ความเป็นเลิศ ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา โดยจากการประเมินรูปแบบที่พัฒนาขึ้น พบว่า มีความเหมาะสม ถูกต้อง เป็นไปได้และสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้ ทั้งนี้ เนื่องจากกระบวนการในการพัฒนารูปแบบการบริหาร มีการดำเนินการเป็นขั้นตอน เริ่มตั้งแต่การสังเคราะห์ค้นหาตัวแปรจากแนวคิดทฤษฎี การศึกษาสภาพบริบทขององค์กร การศึกษาเพื่อถอดบทเรียนจากตัวแบบของหน่วยงานที่มีการบริหารที่เป็นเลิศ แล้วนำมาเป็นองค์ความรู้เพื่อกำหนดเป็นองค์ประกอบของรูปแบบ รวมทั้งได้นำเสนอร่างรูปแบบต่อผู้เกี่ยวข้อง ซึ่งเป็นผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อพิจารณาให้ข้อเสนอแนะแล้วนำมาปรับปรุงจนได้รูปแบบที่มีความสมบูรณ์ จึงส่งผลให้มีผลการประเมินอยู่ในระดับมาก

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

จากผลการวิจัย ที่พบว่า รูปแบบการบริหารโดยองค์คณะบุคคลแบบบูรณาการ ของเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ในจังหวัดศรีสะเกษ มีองค์ประกอบหลัก 7 ประการ ได้แก่ 1) หลักการ 2) วัตถุประสงค์ 3) องค์ประกอบการบริหาร 4) กิจกรรมส่งเสริมการบริหาร 5) การนำรูปแบบไปใช้ 6) การประเมินผล และ 7) เงื่อนไขความสำเร็จ โดยผลการประเมินรูปแบบ พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากทั้ง ด้านความเหมาะสม ด้านความเป็นไปได้และด้านความจำเป็นประโยชน์ นั้นแสดงว่า รูปแบบที่สร้างขึ้นมีคุณภาพเพียงพอที่ผู้บริหารหรือผู้เกี่ยวข้องสามารถนำไปบูรณาการให้เกิดผลจริงได้ตามบริบทของแต่ละเขตพื้นที่ โดยเฉพาะด้านองค์ประกอบการบริหาร และกิจกรรมส่งเสริมการบริหาร ซึ่งถือเป็นส่วนสำคัญของรูปแบบที่พัฒนาขึ้น

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัย ครั้งต่อไป

จากผลการวิจัย ที่พบว่า การปฏิบัติจริงโดยภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการกำกับ ติดตามและประเมินผล มีลำดับการปฏิบัติจริงต่ำที่สุด อยู่ในระดับน้อย นั้นแสดงว่า ประสิทธิภาพการกำกับติดตามยังเป็นข้ออ่อนด้อยของการบริหารโดยองค์คณะบุคคลแบบบูรณาการ ของเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา จึงควรศึกษาวิจัยเพื่อค้นหาแนวทางในการกำกับติดตามการบริหารจัดการที่มีประสิทธิผลและมีความเหมาะสมสอดคล้องกับบริบทของแต่ละเขตพื้นที่ต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2546). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) 2545 พร้อมกฎกระทรวงที่เกี่ยวข้อง และพระราชบัญญัติการศึกษาภาคบังคับ พ.ศ. 2545. โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ (ร.ส.พ.). กรุงเทพฯ.
- คณะรัฐมนตรี. (2557). คำแถลงนโยบายของคณะรัฐมนตรี พลเอก ประยุทธ์ จันทร์ แฉลงต่อสภานิติบัญญัติแห่งชาติ. สำนักพิมพ์คณะรัฐมนตรีและราชกิจจานุเบกษา.
- มาเรียม นิลพันธ์. (2553). วิธีวิจัยทางการศึกษา. ศูนย์วิจัยและพัฒนาทางการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ราชกิจจานุเบกษา ฉบับกฤษฎีกา. (2550). รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550. เล่ม 121 ตอนพิเศษ 23 ก วันที่ 14 มิถุนายน 2550.
- วรารัตน์ สุวรรณไตรย์. (2554). *ครูวรารัตน์ สุวรรณไตรย์*. <http://wararut2509.blogspot.com>
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2554). ข้อเสนอการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง (พ.ศ. 2552- 2561). บริษัทพริกหวานกราฟฟิค จำกัด. กทม.
- สุริยา ท้าวหาญ, อิชชัย จิตรนนท์, และวิระพล สารบรรณ. (2559). รูปแบบการบริหารสู่ความเป็นเลิศของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชั้นมัธยมศึกษา. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม* 10(4), 133-159.
- สุวิมล ว่องวานิช. (2550). *การวิจัยประเมินความถี่ของการจำเป็น*. บริษัท วี พรินท์ (1991) จำกัด. กรุงเทพฯ
- เสมอ สุวรรณโค, อธิวิทย์ เอกะกุล และสมคิด สร้อยน้ำ. (2558). รูปแบบเครือข่ายการพัฒนาคุณภาพ การศึกษาด้านวิชาการของโรงเรียนระดับประถมศึกษา. *วารสารวิชาการศึกษาศาสตร์ คณะศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ*, 16(2), 128-137.
- De Urioste-Stone and Sandra Maria. (2008). *Collaboration in Guatemalan protected area management: Building understanding and capacity of co -management organizations in Regional Municipal Protected Area of Zunil*. University of Maine USA.
- Krejcie, R. V. & Morgan, D. W. (1970). *Determining Sample Size for Research Activities*. *Educational and Psychological Measurement*, 30(3), 607-610.
- Michael, J. C. (2008). *Entrepreneurial strategy of regional Development Boards: A Study of How Management Processes and Roles are Executed*. [Unpublished doctoral dissertation]. School of Management Queensland University of Technology.